

DOI: 10.17242/MVvK_37.14

**A 2020. NOVEMBERI VÍZIMADÁR-FELMÉRÉS EREDMÉNYEI A BALATONON
ÉS A KÖRNYEZŐ VIZESÉLŐHELYEKEN**
RESULTS OF THE NOVEMBER 2020 WATERBIRD CENSUS AT LAKE BALATON
AND ITS SURROUNDING WETLANDS

Kovács Gyula

MME Dél-Balaton Helyi Csoport
BirdLife Hungary South Balaton Local Group
H-8638 Balatonlelle, Irmapuszta, Hungary, e-mail: delbalaton@gmail.com

1. BEVEZETÉS

Az elmúlt évekhez hasonlóan (KOVÁCS, 2008a, 2008b, 2008c, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d, 2015; KOVÁCS & HAJDU, 2015a, 2015b; KOVÁCS & BRUCKNER 2022a, 2022b, 2022c) az MME Dél-Balaton Helyi Csoportjának szervezésében vízimadár-felmérést végeztünk a teljes Balatonon és a környező vizesélőhelyeken 2020 őszén.

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

A vízimadár-szinkronszámlálást a teljes Balaton körül 50 partszakaszon és 8 környező vizesélőhelyen a korábbiakban is alkalmazott módszerek szerint (KOVÁCS, 2008a) tartottuk 2020.11.14-én. A felméréshez az időjárási körülmények kifogástalanok voltak.

A szinkronon résztvevő önkéntes felmérők: BRUCKNER ATTILA, CSAPÓ JÁNOS, FEKETE RÉKA, HAVASI MÁTÉ, KESZLER ZOLTÁN, KOVÁCS GYULA, PÁNCZÉL MÁTYÁS, PÉNTEK ISTVÁN, PREISZNER BÁLINT, SZÁSZ BENCE, SZÁSZ ELŐD, SZATORI JÁNOS, SZELLE ERNŐ, SZINAI PÉTER, TÓTH ZSÓFIA és VINCZE BÉLA. Köszönjük munkájukat!

A megfigyelési adatok értékelését a fajszám, egyedszám, dominancia és konstancia értékek alapján végeztem el. Az adatfeldolgozáshoz Microsoft Excel 2010 és QGIS v.3.10.6 programokat használtam. A felmérés és a feldolgozás során a sztyeppi és a sárgalábú sirályt egy fajként kezeltem.

3. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

Összesen 41 vízimadárfajt (9 rend, 10 család) figyeltünk meg. A mennyiségi viszonyok alapján a jelentősebb taxonok a récefélék, a guvatfélék (szárcsa) és a sirályok voltak (**1. táblázat**). A halastavakon és berkekben a domináns fajok (D>5%) a nyári lúd, a nagy lilik, a dankasirály, a sárgalábú/sztyeppi sirály és a kárókatona; míg a Balatonon a szárcsa, a tőkés réce, a barátaréce, a kontyos réce, a nyári lúd, a dankasirály és a kárókatona voltak. Összességében a legnagyobb tömegben szárcsát (>9500 pd) figyeltük meg, de jelentős volt még a nyári lúd (>4000 pd), a tőkés réce (>3800 pd), a barátaréce (>2600 pd), a dankasirály (>2500 pd), a kontyos réce (>2200 pd) és a kárókatona (~2000 pd) is a teljes felmérési területen. További figyelemre méltó adat a búbos vöcsök 1200 egyed feletti előfordulása.

1. táblázat: A Balatonon és a környező vizesélőhelyeken megfigyelt vízmadárfajok egyedszáma (N), dominanciája (D) és konstanciája (C) (2020.11.14.)

Table 1: Numbers (N), dominance (D) and constancy (C) values of waterbird species observed on Lake Balaton and surrounding wetlands (14 November 2020)

Fajok Species	Halastavak, berkek Fishponds, marshes			Balaton Lake Balaton			Összesen Total		
	N	D	C	N	D	C	N	D	C
Anseriformes / Anatidae	4 372	59,3%		15 400	45,1%		19 772	48,2%	
<i>Cygnus olor</i>	32	0,4%	12,5%	534	2,1%	80,0%	566	1,7%	70,7%
<i>Anser albifrons</i>	1 570	21,3%	25,0%	62	0,2%	4,0%	1 632	4,9%	6,9%
<i>Anser anser</i>	2 215	30,1%	50,0%	1 855	7,2%	10,0%	4 070	12,3%	15,5%
<i>Mareca penelope</i>	11	0,1%	25,0%	27	0,1%	4,0%	38	0,1%	6,9%
<i>Mareca strepera</i>	2	0,0%	12,5%	90	0,3%	2,0%	92	0,3%	3,4%
<i>Anas crecca</i>	66	0,9%	25,0%	0	0,0%	0,0%	66	0,2%	3,4%
<i>Anas platyrhynchos</i>	311	4,2%	87,5%	3 519	13,7%	94,0%	3 830	11,6%	93,1%
<i>Anas acuta</i>	3	0,0%	12,5%	0	0,0%	0,0%	3	0,0%	1,7%
<i>Spatula clypeata</i>	130	1,8%	37,5%	2	0,0%	2,0%	132	0,4%	6,9%
<i>Netta rufina</i>	0	0,0%	0,0%	36	0,1%	6,0%	36	0,1%	5,2%
<i>Aythya ferina</i>	15	0,2%	12,5%	2 624	10,2%	34,0%	2 639	8,0%	31,0%
<i>Aythya nyroca</i>	5	0,1%	12,5%	1	0,0%	2,0%	6	0,0%	3,4%
<i>Aythya fuligula</i>	10	0,1%	12,5%	2 238	8,7%	42,0%	2 248	6,8%	37,9%
<i>Aythya marila</i>	0	0,0%	0,0%	5	0,0%	4,0%	5	0,0%	3,4%
<i>Clangula hyemalis</i>	0	0,0%	0,0%	4	0,0%	4,0%	4	0,0%	3,4%
<i>Melanitta nigra</i>	0	0,0%	0,0%	7	0,0%	4,0%	7	0,0%	3,4%
<i>Melanitta fusca</i>	0	0,0%	0,0%	1	0,0%	2,0%	1	0,0%	1,7%
<i>Bucephala clangula</i>	2	0,0%	12,5%	578	2,2%	40,0%	580	1,8%	36,2%
indet réce				3 800			3 800		
<i>Mergus serrator</i>	0	0,0%	0,0%	8	0,0%	6,0%	8	0,0%	5,2%
<i>Mergus merganser</i>	0	0,0%	0,0%	9	0,0%	6,0%	9	0,0%	5,2%
Gaviiformes / Gaviidae	—	—		29	0,1%		29	0,1%	
<i>Gavia stellata</i>	0	0,0%	0,0%	2	0,0%	2,0%	2	0,0%	1,7%
<i>Gavia arctica</i>	0	0,0%	0,0%	27	0,1%	26,0%	27	0,1%	22,4%
Podicipediformes / Podicipedidae	20	0,3%		1 246	4,8%		1 266	3,8%	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	0,0%	0,0%	9	0,0%	6,0%	9	0,0%	5,2%
<i>Podiceps cristatus</i>	20	0,3%	25,0%	1 212	4,7%	96,0%	1 232	3,7%	86,2%
<i>Podiceps grisegena</i>	0	0,0%	0,0%	5	0,0%	8,0%	5	0,0%	6,9%
<i>Podiceps auritus</i>	0	0,0%	0,0%	9	0,0%	6,0%	9	0,0%	5,2%
<i>Podiceps nigricollis</i>	0	0,0%	0,0%	11	0,0%	10,0%	11	0,0%	8,6%
Pelecaniformes / Phalacrocoracidae	901	12,2%		1 654	6,4%		2 555	7,7%	
<i>Phalacrocorax carbo</i>	643	8,7%	62,5%	1 323	5,1%	62,0%	1 966	5,9%	62,1%
<i>Microcarbo pigmeus</i>	258	3,5%	87,5%	331	1,3%	62,0%	589	1,8%	65,5%
Ciconiiformes / Ardeidae	176	2,4%		10	0,0%		186	0,6%	
<i>Ardea alba</i>	55	0,7%	75,0%	6	0,0%	6,0%	61	0,2%	15,5%
<i>Ardea cinerea</i>	121	1,6%	87,5%	4	0,0%	4,0%	125	0,4%	15,5%
Gruiformes / Rallidae	21	0,3%		9 504	36,9%		9 525	28,8%	
<i>Rallus aquaticus</i>	4	0,1%	25,0%	4	0,0%	8,0%	8	0,0%	10,3%
<i>Gallinula chloropus</i>	1	0,0%	12,5%	8	0,0%	8,0%	9	0,0%	8,6%
<i>Fulica atra</i>	16	0,2%	50,0%	9 492	36,9%	68,0%	9 508	28,7%	65,5%
Gruiformes / Gruidae	68	0,9%		—	—		68	0,2%	
<i>Grus grus</i>	68	0,9%	12,5%	0	0,0%	0,0%	68	0,2%	1,7%
Charadriiformes / Scolopacidae	—	—		1	0,0%		1	0,0%	
<i>Actitis hypoleucos</i>	0	0,0%	0,0%	1	0,0%	2,0%	1	0,0%	1,7%
Charadriiformes / Laridae	1 804	24,5%		1 673	6,5%		3 477	10,5%	
<i>Croicocephalus ridibundus</i>	1 124	15,3%	75,0%	1 387	5,4%	86,0%	2 511	7,6%	84,5%
<i>Larus canus</i>	5	0,1%	12,5%	11	0,0%	16,0%	16	0,0%	15,5%
<i>Larus michahellis/cachinnans</i>	675	9,2%	37,5%	275	1,1%	54,0%	950	2,9%	51,7%
Coraciiformes / Alcedinidae	5	0,1%		22	0,1%		27	0,1%	
<i>Alcedo atthis</i>	5	0,1%	37,5%	22	0,1%	38,0%	27	0,1%	37,9%

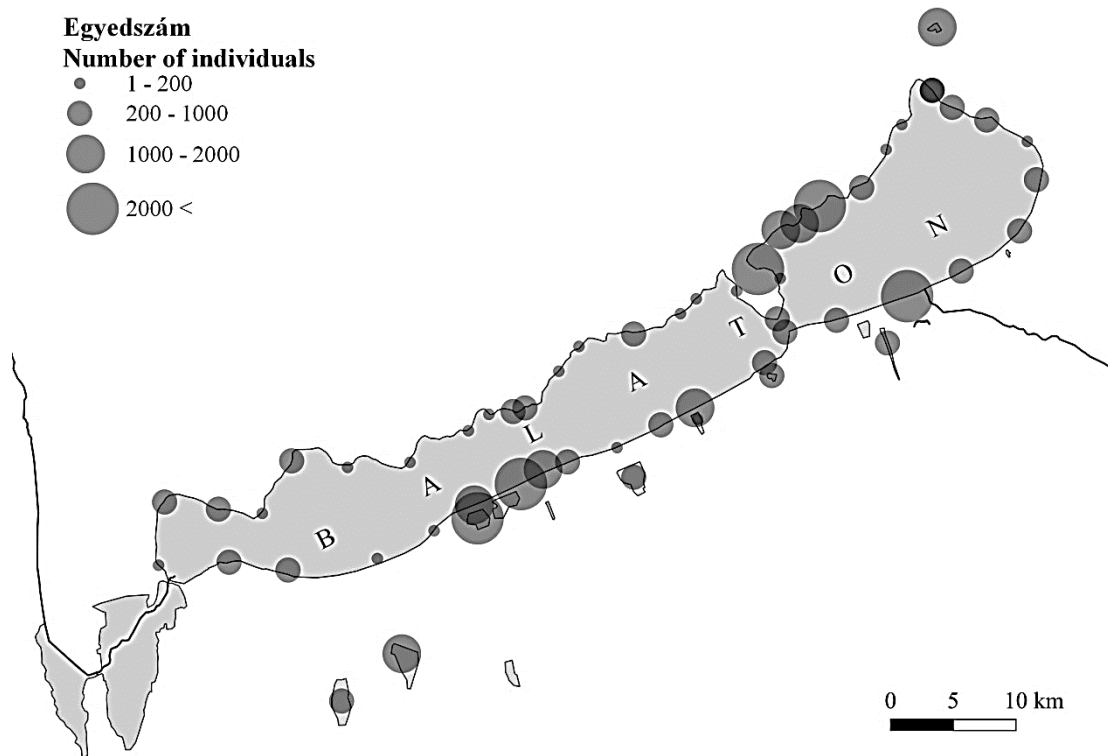
A legtöbb egyed (>4200 pd) Csopaknál számoltuk, további 4 területen volt 2000 pd felett a vízmadarak száma, illetve összesen 12 területen figyeltünk meg 1000-nél nagyobb madármennyiséget (**2. táblázat, 1. térkép**). A legtöbb vízmadárfajt (18) Fonyódnál láttuk, emellett még 15 területen számoltunk tíznél több fajt (**2. térkép**). Kiemelkedő lokális adatok: Fonyódliget 1540 pd nyári lúd; Siófok 1625 pd szárcsa; Csopak 1108 pd szárcsa; Tihany Gödrös 880 pd barátréce, 1000 pd kontyos réce; Balatonederics 90 pd kendermagos réce; Fonyódi-halastavak nyugati taván 500 pd kárókatona; Királyszentistván 800 pd dankasirály és 500 pd sárgalábú/sztyeppi sirály. Ezek mellett a csopaki és a balatonfüredi MVM kikötőnél határozási távolságon kívül tartózkodott még összesen 3800 pd réce.

Az összes megfigyelési terület több mint felén előforduló gyakori fajok (C>50%) a tőkés réce, búbos vöcsök, dankasirály, bütykös hattyú, kis kárókatona, szárcsa, kárókatona és a sárgalábú/sztyeppi sirály voltak.

2. táblázat: A Balaton és a környező vizesélőhelyeken megfigyelt vízmadár egyed- és fajszámok (2020.11.14.) *A Fonyódi-halastavakon nem volt teljes felmérés.

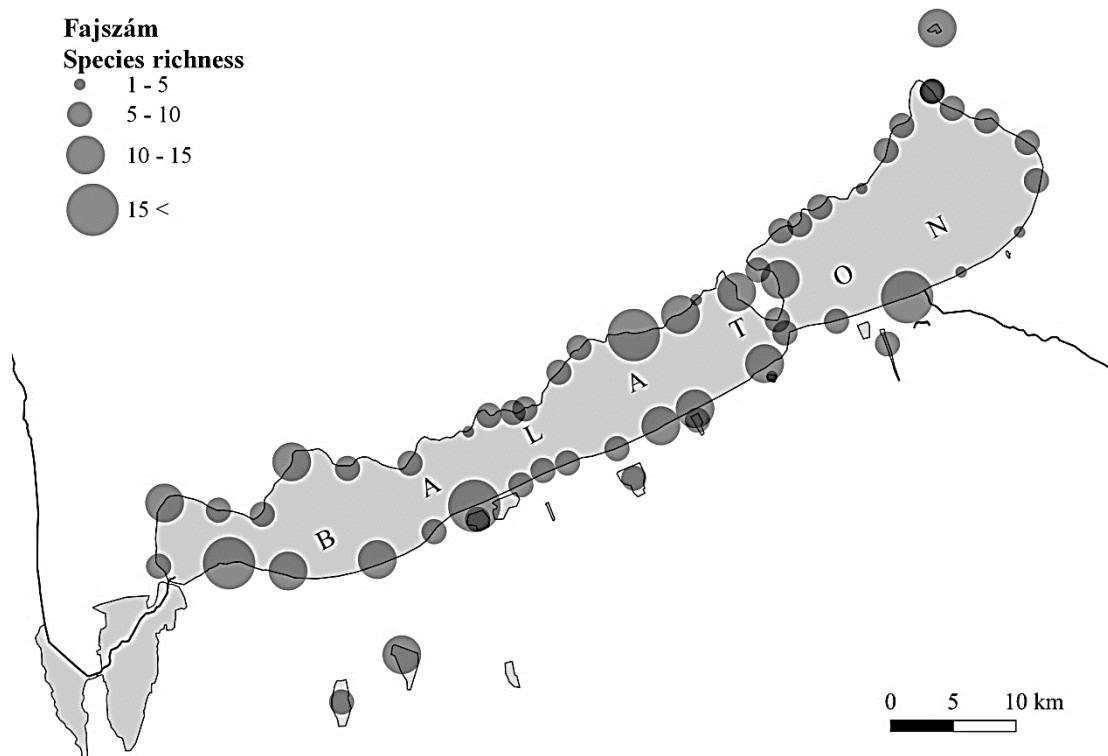
Table 2: Number of waterbirds and species richness on Lake Balaton and surrounding wetlands (14 November 2020) *Fonyódi-halastavak (Fishponds at Fonyód) were not complete surveyed.

Terület Survey plot	Fajszám Species richness	Egyedszám Number of Individuals	Terület Survey plot	Fajszám Species richness	Egyedszám Number of Individuals
Balatonberény	16	368	Tihany Gödrös	10	2 169
Balatonmáriafürdő	12	242	Tihany kikötő	11	147
Balatonfenyves	12	195	Tihany rév	8	327
Bélatelep	8	130	Sajkod	11	193
Fonyód	18	1 404	Örvényes	6	19
Fonyódliget	10	2 757	Balatonudvari	4	22
Balatonboglár	9	1 126	Fövényes	11	168
Balatonlelle	8	229	Balatonakali	16	545
Balatonlelle-felső	8	162	Zánka	10	148
Balatonszemes	12	683	Balatonsepezd	9	181
Balatonszárszó	13	1 376	Révfülöp kikötő	8	249
Balatonföldvár	11	384	Révfülöp, Császtai strand	6	215
Szántód	9	553	Pálköve	10	101
Zamárdi	9	364	Ábrahámhegy	5	33
Siófok	17	2 592	Badacsony	7	143
Balatonszabadi	5	374	Szigliget	7	101
Szabadi-Sóstó	5	258	Balatonederics	11	630
Balatonaliga	6	238	Balatongyörök	7	158
Balatonakarattya	8	115	Vonyarcvashegy	6	343
Balatonkenese	10	353	Keszthely	14	816
Balatonkenese Füzfői-öböl	8	575	Fenekpuszta	6	54
Balatonfűzfő Fövény-strand	10	524	Marcali-víztározó	10	277
Balatonfűzfő Tobruk	6	287	Nagyberek Fehérvíz TT	11	1 834
Balatonalmádi	6	99	Fonyódi-halastavak*	10	2 562
Káptalanfüred	7	192	Irmapusztai-halastavak	9	285
Alsóörs kikötő	5	205	Balatonszárszói-berek	7	176
Csopak kikötő	9	4 239	Balatonföldvári-halastó	4	238
Balatonfüred MVM kikötő	9	1 112	Tőreki-tavak	9	399
Balatonfüred móló	10	1 641	Királyszentistván	15	1 596
<i>Halastavak, berkek / Fishponds, marshes</i>				26	7 367
Balaton / Lake Balaton				38	29 539
Összesen / Total				41	36 906

1. térkép: A megfigyelt vízimadár egyedek száma a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken (2020.11.14.)

Map 1: Number of individuals observed on Lake Balaton and surrounding wetlands (14 November 2020).

2. térkép: A megfigyelt vízimadárfajok száma a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken (2020.11.14.)

Map 2: Species richness observed on Lake Balaton and surrounding wetlands (14 November 2020)

Faunisztikailag érdekes adatok: *nyílfarkú réce* 3 pd (Balatonszárszó-berek), *hegyi réce* 4-1 pd (Balatonberény, Balatonakali), *jegesréce* 1-3 pd (Balatonmáriafürdő, Siófok), *fekete réce* 1-6 pd (Balatonberény, Balatonmáriafürdő), *füstös réce* 1 pd (Balatonakali), *örvös bukó* 1-4-3 pd (Bélatelep, Fonyód, Balatonfüzfő), *nagy bukó* 7-1-1 pd (Szántód, Tihany hajóállomás és rév), *északi búvár* 2 pd (Balatonfüzfő), *sarki búvár* 1-10-1-3-1-1-2-1-2-1-1-1-2 pd (Fonyódliget, Zamárdi, Siófok, Balatonakarattya, Balatonkenese, strand, Balatonkenese-B.füzfő között, B.almádi, Alsóörs, Balatonfüred, Tihany hajóállomás, Örvényes, Balatonakali, Fenékpusztá), *vörösnyakú vöcsök* 1-1-2-1 pd (Balatonfenyves, Fonyód, Szántód, Fövenyes), *füles vöcsök* 6-2-1 pd (Balatonberény, Bélatelep, Sajkod), *feketenyakú vöcsök* 2-2-2-3-2 pd (Fonyód, Balatonlelle-felső, Balatonföldvár, Tihany rév, Zánka).

IRODALOMJEGYZÉK – REFERENCES

- KOVÁCS GY. (2008a): A 2005. november 12-i balatoni vízmadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* 16: 247–254.
- KOVÁCS GY. (2008b): A 2006. december 16-i balatoni vízmadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* 16: 255–260.
- KOVÁCS GY. (2008c): A 2007. november 10-i balatoni vízmadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* 16: 261–266.
- KOVÁCS GY. (2013a): A 2008. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 143–152.
- KOVÁCS GY. (2013b): A 2009. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 153–159.
- KOVÁCS GY. (2013c): A 2010. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 161–167.
- KOVÁCS GY. (2013d): A 2011. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 23: 169–176.
- KOVÁCS GY. (2015): A 2013. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 26: 211–218.
http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.07
- KOVÁCS GY. & HAJDU K. (2015a): A 2012. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 26: 203–210. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.06
- KOVÁCS GY. & HAJDU K. (2015b): A 2014. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 26: 219–226. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.08
- KOVÁCS GY. & BRUCKNER A. (2022a): A 2015. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 35: 155–160. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_35.08
- KOVÁCS GY. & BRUCKNER A. (2022b): A 2016. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 35: 161–166. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_35.09
- KOVÁCS GY. & BRUCKNER A. (2022c): A 2017. novemberi vízmadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* 35: 167–172. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_35.10

RESULTS OF THE NOVEMBER 2020 WATERBIRD CENSUS AT LAKE BALATON AND ITS SURROUNDING WETLANDS

Kovács, Gy.

SUMMARY

Waterbird census was carried out on 58 survey plots around Lake Balaton and its surrounding wetlands on **14th November 2020**, like in previous years (KOVÁCS, 2008a, 2008b, 2008c, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d, 2015; KOVÁCS & HAJDU, 2015a, 2015b; KOVÁCS & BRUCKNER 2022a, 2022b, 2022c) by *BirdLife Hungary South-Balaton Local Group*.

A total of 41 waterbird species from 9 orders and 10 families were observed (**Table 1**). The highest number (>4200 ind.) was counted at Csopak, the highest species richness was found at Fonyód. We counted more than 1000 individuals in further 11 plots (**Table 2, Map 1**), while species richness was exceeded 10 in 15 survey plots (**Map 2**). On the fishponds and marshes, the dominant (D>5%) species were the Greylag Goose, the Greater White-fronted Goose, the Black-headed Gull, the Yellow-legged/Caspian Gull and the Great Cormorant; on Lake Balaton the Eurasian Coot, the Mallard, the Common Pochard, the Tufted Duck, the Greylag Goose, the Black-headed Gull, and the Great Cormorant.

The highest abundance of Eurasian Coots (>9500 ind.) was observed, but also Greylag Geese (>4000 ind.), Mallards (>3800 ind.), Common Pochards (>2600 ind.), Black-headed Gulls (>2500 ind.), Tufted Ducks (>2200 ind.) and Great Cormorants (~2000 ind.) were also significant throughout the survey area. Another remarkable record was the occurrence of the Great Crested Grebe over 1200 individuals.

Interesting faunistic result was the occurrence of the *Northern Pintail* (3 ind. in Balatonszárszó-berek), the *Greater Scaup* (4-1 ind. at Balatonberény, Balatonakali), the *Long-tailed Duck* (1-3 ind. at Balatonmáriafürdő, Siófok), the *Common Scoter* (1-6 ind. at Balatonberény, Balatonmáriafürdő), the *Velvet Scoter* (1 ind. at Balatonakali), the *Red-breasted Merganser* (1-4-3 ind. at Bélatelep, Fonyód, Balatonfüzfő), the *Common Merganser* (7-1-1 ind. at Szántód, Tihany hajóállomás and Tihany rév), the *Red-throated Loon* (2 ind. at Balatonfüzfő), the *Black-throated Loon* (1-10-1-3-1-1-2-1-2-1-1-1-2 ind. at Fonyódliget, Zamárdi, Siófok, Balatonakarattya, Balatonkenese, strand, Balatonkenese-Balatonfüzfő között, Balatonalmádi, Alsóörs, Balatonfüred, Tihany hajóállomás, Örvényes, Balatonakali, Fenékpusztá), the *Red-necked Grebe* (1-1-2-1 ind. at Balatonfenyves, Fonyód, Szántód, Fövényes), *Horned Grebe* (6-2-1 ind. at Balatonberény, Bélatelep, Sajkod), the *Black-necked Grebe* (2-2-2-3-2 ind. at Fonyód, Balatonlelle-felső, Balatonföldvár, Tihany rév, Zánka).